

Huvudman

Göteborgs kommun
grundskola@grundskola.goteborg.se

Ärendet

Tillsyn av anpassad grundskola Hovåsskolan 1–9 i Göteborgs kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Göteborgs kommun att senast **den 20 januari 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande plan mot kränkande behandling, anmälan av kränkande behandling, skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning samt ordningsregler.

De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen. Om Göteborgs kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Göteborgs kommun ska vidta följande åtgärder

1. Se till att planen mot kränkande behandling upprättas, följs upp och ses över under medverkan av eleverna. Planen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (6 kap. 8 § skollagen och 2 § förordningen [2006:1083] om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling).
2. Se till att rektorn vid minst ett tillfälle innan den 13 januari 2025 klargör skyldigheten för all skolpersonal att de vid kännedom om att en elev

upplever sig utsatt för kränkande behandling i samband med skolans verksamhet ska göra en anmälan till rektorn. Rektorn ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Rektorn ska också dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit under perioden 21 oktober 2024 – 13 januari 2025. Dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 § och 6 kap. 5 och 10 §§ skollagen).

3. Se till att rektorn upprättar skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Rutinerna ska beslutas av rektorn och ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (5 kap. 4 e § skollagen).
4. Se till att elever medverkar när ordningsregler utarbetas, följs upp och omarbetas. Ordningsreglerna och en beskrivning av hur eleverna har medverkat ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (5 kap. 5 § skollagen).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del det avser tillsynsansvar över eleverna samt i delar av området åtgärder mot kränkande behandling.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2024:5818) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden hösten 2024 inlett en tillsyn av anpassad grundskola Hovåsskolan 1–9 i Göteborgs kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid anpassad grundskola Hovåsskolan 1–9 följer gällande bestämmelser rörande åtgärder mot kränkande behandling, skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning, ordningsregler samt tillsynsansvar över elever.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, elevassistenter, personal i elevhälsan, tillförordnad biträdande rektor och rektorn samt genom lektionsobservationer mellan den 17 och 18 september 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat fem kränkingsanmälningar, Hovåsskolans plan mot diskriminering och kränkande

behandling, skolans ordningsregler, skolans handlingsplan om en elev avviker samt fyra anmälningar om tillbud och olyckor. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Åtgärder mot kränkande behandling, rutiner för hantering av mobiltelefoner samt ordningsregler.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Plan mot kränkande behandling

Huvudmannen har inkommit med Hovåsskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling 24/25. Planen är upprättad av ansvarig rektor. Planen innehåller en beskrivning av de åtgärder som behöver vidtas för att förebygga och förhindra kränkande behandling, vem som är ansvarig för åtgärderna samt när under året respektive åtgärd ska genomföras. I planen framgår att det är vårdnadshavarna för eleverna på anpassad grundskola som svarat kring hur det upplever tryggheten på skolan i kartläggningen. Såväl tillförordnad biträdande rektor som representanter från elevhälsan uppger i intervju att eleverna i den anpassade grundskolan inte har medverkat i den nuvarande planen mot kränkande behandling. Rektorn uppger i intervjun att det inte fanns förutsättningar för elevernas medverkan då nuvarande plan togs fram och att de därför inte har medverkat i planen.

Anmäla, utreda och vidta åtgärder rörande kränkande behandling

Flera elever uppger i intervju att kränkningar förekommer på skolan men att de vuxna alltid agerar. Samtliga intervjuade lärare uppger att de vet hur man upprättar en kränkingsanmälan men att behov ännu inte funnits under höstterminen 2024. Lärarna uppger vidare att om det sker en kränkning är det oftast beroende på elevernas funktionshinder som eleverna inte kan hindra.

I intervju med elevassistenter uppger två elevassistenter att de inte vet att man ska anmäla kränkningar och två elevassistenter uppger att de inte har fått till sig att de måste agera enligt lag men att de gör det ändå. En elevassistent uppger att de inte vet hur de ska anmäla men att de ska säga till den som är ansvarig för eleven om något skulle hända. En annan elevassistent, som är kränkingsansvarig, berättar att alla inte vet hur man gör.

Tillförordnad biträdande rektor uppger i intervju att det går i vågor hur många kränkningar som sker. Om man som lärare skulle anmäla varje incident som skulle kunna vara en kränkning så har man inte tid med annat. Han uppger vidare att skolan hittills har haft elever som har ett tråkigt språk mellan varandra men att det ofta hör ihop med funktionsvariationen. Tillförordnad biträdande rektor berättar vidare att de nya lärarna håller på att skolas in i processen med kränkingsanmälningar. När Skolinspektionens inspektörer berättar att det i intervjuer framkommit att det finns elevassistenter som inte känner till att de ska anmäla kränkningar uppger tillförordnad biträdande rektor att de stängas mot detta. Som elevassistent har man ofta begränsat med tid där de inte är i barngrupp vilket gör att de kan ha svårt att få tid att anmäla en kränkning. Tillförordnad biträdande rektor uppger vidare att han hoppas att majoriteten av personalgruppen anmäler när en kränkning sker men tror inte att så är fallet.

Representanter ur elevhälsan uppger i intervju att de inte kan upprätta en anmälan om kränkande behandling alla gånger detta sker. Om de ska upprätta en anmälan varje gång elever säger något taskigt så hade det varit en heltidstjänst. Representanterna ur elevhälsan ger exempel på elever som kränkt varandra i en konflikt och uppger att det då beaktas vilka förmågor eleverna har. En representant ur elevhälsan uppger att det inte går att anmäla alla händelser på grund av tidsbrist. All tid går till att vara med eleverna.

Skolinspektionen har tagit del av totalt fem kränkingsanmälningar som upprättats på skolan under vårterminen 2024. Av inkommen dokumentation framgår att skolpersonal utreder de händelser som kommer till deras kännedom genom samtal med de inblandade samt vidtar åtgärder med anledning av händelserna. Vidare framgår att anmälningarna skickas till huvudmannen.

Rutiner för hantering av mobiltelefoner

I skolans ordningsregler står det att eleverna ska lämna sin mobil/smart watch/GPS-klocka hemma eller följa skolans anvisning angående det. Elever uppger i intervju att man inte får ha mobiltelefon i skolan. Eleverna berättar även att man lämnar in telefonen på morgonen men att man kan få ha dem på lunchrasten. De intervjuade lärarna berättar att den anpassade grundskolan följer samma regler som övriga grundskolan och att de samlar in elevernas mobiltelefoner.

Ordningsregler

Elever, elevassistenter och lärare uppger i intervju att det finns klassrumsregler och att eleverna ibland får vara med och välja reglerna.

Skolinspektionen har tagit del av skolenhetens ordningsregler. Rektor uppger i intervju att eleverna i den anpassade grundskolan har fått ta del av ordningsreglerna men att de inte har varit med att ta fram dem på samma sätt som de andra eleverna har varit. Eleverna ska vara delaktiga i detta arbete längre fram och det finns en tidsplan för detta. Rektor uppger också att ordningsreglerna ändras en gång om året eller vid behov och att detta sker i dialog med eleverna.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 34 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av 4 kap. 9 § skollagen framgår att barn och elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för barnens och elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen. Elevernas och deras sammanslutningars arbete med inflytandefrågor ska även i övrigt stödjas och underlättas.

Av 5 kap. 4 e § skollagen framgår att det för varje skolenhet ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning enligt 4 b-4 d §§. Rektorn beslutar om sådana rutiner.

Av förarbetena (prop. 2021/22:160 s. 235) framgår att det är skolans ansvar att förvara omhändertagna föremål på ett säkert sätt till dess att de lämnas tillbaka. Av rutinerna bör bland annat framgå hur omhändertagandet av utrustningen ska gå till, till exempel hur föremålen ska förvaras på ett betryggande sätt, och hur insamlandet av utrustningen ska ske så att det framgår till vem varje föremål ska återlämnas. Det ska inte föreligga någon osäkerhet om huruvida ett föremål har omhändertagits eller huruvida det har lämnats tillbaka.

Av 5 kap. 5 § skollagen framgår att ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler.

Av 6 kap. 5 § skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i 6 kap. skollagen, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget.

Av 6 kap. 8 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Av 2 § förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling framgår att en plan mot kränkande behandling enligt 6 kap. 8 § skollagen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet som planen gäller för. Utformningen

och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Av 6 kap. 10 § skollagen framgår att om en lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolinspektionens bedömning

Plan mot kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolenhetens arbete med planen mot kränkande behandling.

Av utredningen framkommer att skolans plan mot kränkande behandling innehåller en redogörelse för vilka åtgärder som behöver vidtas för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever, samt när under året åtgärderna ska genomföras. Tillsynen visar dock att eleverna på den anpassade grundskolan inte har medverkat i arbetet med att ta fram skolans plan mot kränkande behandling eller med att följa upp och utvärdera planen, vilket är en brist. Det är viktigt att eleverna får information om vad som gäller för att kunna påverka och bli delaktiga i arbetet mot diskriminering och annan kränkande behandling. Elever ska därför medverka i arbetet med skolans plan mot kränkande behandling. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska därtill anpassas efter deras ålder och mognad.

Anmäla, utreda och vidta åtgärder rörande kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att motverka kränkande behandling.

Skolinspektionens utredning visar att det finns personal på skolan som inte är medvetna om sin anmälningsplikt då kränkningar förekommer. Utredningen visar också att skolans personal inte alltid anmäler kränkande behandling till rektorn. Av intervjuer med representanter ur elevhälsan och tillförordnad biträdande rektorn framgår att skolpersonal ibland underlåter att anmäla kränkande behandling på grund av tidsbrist. Detta innebär att inte alla kränkningar anmäls till rektorn vilket i sin tur innebär att det förekommer kränkningar som inte anmäls vidare av rektorn till huvudmannen. När uppgifter om kränkande behandling inte anmäls medför det att huvudmannen inte kan agera för att säkerställa att en utredning skyndsamt startas och då finns heller inte möjligheter för huvudmannen att vidta de åtgärder som behövs för att förhindra kränkningar i framtiden. Det är också viktigt att skolans personal ges de förutsättningar som behövs för att kunna fullgöra sin

skyldighet att göra en anmälan till rektor i samtliga de fall de får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling.

Med anledning av att det i intervjun med representanter ur elevhälsan framkommer att skolpersonal i samband med konflikter elever emellan kan beakta vilka förmågor eleverna har vill Skolinspektionen framhålla följande.

Anmälningsskyldigheten omfattar alla situationer där en elev ger uttryck för att ha blivit kränkt. Skyldigheten att anmäla en kränkning bygger således på den utsatta elevens subjektiva upplevelse av att vara kränkt. Att den utsättande eleven till exempel har bristande impulskontroll som gör att hen agerar ut mot den som står närmast utan någon egentlig avsikt att kränka denne påverkar inte anmälningsskyldigheten.

Vad gäller skyldigheten att starta utredningar om kränkande behandling, vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling samt tillse att en anmälan om kränkande behandling görs till huvudmannen framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav.

Rutiner för hantering av mobiltelefoner

Skolinspektionen bedömer att skolans skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning inte uppfyller författningarnas krav.

Av skolenhetens ordningsregler framgår endast att eleverna ska lämna sin mobil/smart watch/GPS-klocka hemma eller följa skolans anvisning angående det. Skolenhetens ordningsregler innehåller inte några rutiner för hur omhändertagandet av mobiltelefoner eller annan elektronisk kommunikationsutrustning ska gå till, hur föremålen ska förvaras på ett tryggsätt eller några rutiner för hur insamlandet av föremålen ska ske så att det framgår till vem varje föremål ska återlämnas. Skolans rutiner kan därför inte anses uppfylla författningarnas krav.

Ordningsregler

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med att utarbeta gemensamma ordningsregler för skolenheten.

Av Skolinspektionens utredning framgår att ordningsreglerna inte har utarbetats under medverkan av eleverna på skolenheten, vilket är en brist. Ett sådant arbete är viktigt i syfte att skapa respekt för varandra och en skolmiljö som är lugn och trygg för alla elever. Om eleverna får vara delaktiga i processen med att utforma gemensamma ordningsregler så ökar chansen till efterlevnad.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Göteborgs kommuns verksamhet vid Hovåsskolan anpassad grundskola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller plan mot kränkande behandling, anmälan av kränkande behandling, skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning samt ordningsregler. Det finns därför skäl att förelägga Göteborgs kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Tillsynsansvar över elever

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervju med såväl lärare som elevassistenter framkommer att de aktivt arbetar förebyggande med eleverna så att de inte ska försvinna från skolan.

Elevassistenterna uppger att skolan tidigare har haft allvarliga incidenter med elever som avvek men att situationen därefter blivit bättre. De har fått nya lärare till den anpassade grundskolan och nya rutiner har upprättats på skolan.

Kompetenshöjande insatser har genomförts och man tog in den centrala elevhälsan för att skapa gemensamma rutiner.

Tillförordnad biträdande rektor uppger i intervju att skolan inte haft några tillbud med elever sedan vårterminen 2024. Rektorn uppger i intervju att skolan under vårterminen konstaterade att det fanns brister varpå de skaffade ett högre staket och tog hjälp av centrala elevhälsan med att skapa rutiner för att hantera tillsynsansvaret. Den centrala elevhälsan handledde också personalen rent praktiskt. En specialpedagog och skolpsykologen har regelbundet träffat personal och ledning för att ta fram rutiner och handleda personalgruppen. Vidare uppger rektorn att individuella handlingsplaner för elever tas fram vid behov.

Rättslig reglering

Av 6 kap. 2 § andra stycket föräldrabalken (1949:381) framgår bland annat att barnets vårdnadshavare ansvarar för att barnet får den tillsyn som behövs med hänsyn till dess ålder, utveckling och övriga omständigheter.

Av 7 kap. 22 § skollagen framgår att barn som är bosatta i Sverige har skolplikt.

Eftersom barn bosatta i Sverige har skolplikt övergår tillsynsansvaret från vårdnadshavaren till huvudmannen under den tid då eleven befinner sig i barnomsorgs-, förskoleklass- och skolverksamhet (se NJA 1984 s. 764, JO-beslut med dnr 4162–1991 och 3360-1994). Det är därmed huvudmannens uppgift att tillse barn och elever under den tid de vistas i verksamheten och att ha rutiner för vad som ska göras för att uppfylla denna skyldighet. Tillsynsansvaret innebär också att ansvarig lärare eller fritidspersonal måste se till att någon av skolans personal utövar viss uppsikt över eleven när denne inte är i klassrummet eller i fritidshemmets lokaler (prop. 2009/10:165 s. 682).

Tillsynsansvaret ändras precis som för vårdnadshavarna utefter barnets ålder, mognad och övriga omständigheter. Vilka åtgärder som krävs får också bedömas utifrån dessa faktorer.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

2024-10-21

X Linda Lundberg

Beslutsfattare
Signerat av: Linda Lundberg

2024-10-21

X Elin Bender Lundgren

Föredragande
Signerat av: Elin Bender Lundgren